

Pita anêᶇ kapyá môᶇ Abô môᶇ

Pita ma Yisu anêᶇ aposel laumiᶇ ba lahavuju takatu te. Hato kapyá êntêk ek embatho ᶇê êvhaviᶇ takatu ba avômalô vi êv malaiᶇ lomaloma hadêᶇ i loᶇ. Ma hato ek injik loᶇôndê atu ba Wapômbêᶇ lahaviᶇ ᶇê êvhaviᶇ nesopa. Hato ek avômalô Israêl lôk avômalô loᶇ buyaᶇ haviᶇ.

Hato kapyá êntêk hadêᶇ 64 AD la.

Pita anêᶇ lamavi

¹ Ya Pita, Yisu Kilisi anêᶇ aposel, yahato kapyá êntêk hadêᶇ Wapômbêᶇ anêᶇ avômalô takatu ba bôk halam i yôv ba êsôv mayaliv ba i êmô loᶇ luvuluvu anêᶇ Pontus lo Galesia ma Kapadosia lo Esia ma Bitinia.

²*Wakamik Wapômbêᶇ bôk hayala môlô lôkthô ba bôk halam môlô yôv. Ma Lovak Matheᶇ hadum ba ubitak matheᶇ ma bôk hapaliv Yisu anêᶇ thalaleᶇ ek nosopa Wapômbêᶇ. Ma wapôm lôk labali êmbôlô môlô kapôlômim siᶇ.

Alalô aêv maleᶇiᶇ ek naja bulubiᶇ

³ Nambô Wapômbêᶇ alalôaniᶇ Anyô Bêᶇ Yisu Kilisi anêᶇ Lambô Wapômbêᶇ. Yani hêv kapô ek alalô bêᶇ anôᶇ ba hik Yisu Kilisi liᶇ hêk ᶇama ek embathu alalô esak loᶇbô ek namiᶇ lôklokwaᶇ ba nanêᶇ maleᶇiᶇ

---

* **1:2:** Lom 8:29; 2Te 2:13

4 * ek naja lôkmala atu ba ŋama lôk lelaik mi ba miŋ hatôm ekapok ami. Ma yani hayabiŋ lôkmala êŋ hamô malak leŋ.

5 * Alalô aêvhaviŋ ba intu anêŋ lôklokwaŋ hakal-abu alalô siŋ ek nêŋ alalô bulubiŋ endeba pik lo leŋ anêŋ daŋ ma avômalô sapêŋ tem nêgê.

6-7 * Aêŋ ba môlô lemimmavi anêŋ dôêŋ. Gol ma pulusikna ba tem mi. Ma atum hathaŋ gol êŋ ek injik anôŋ thô. Ba êvhaviŋ anêŋ mavi hamôŋ ek gol. Ba intu malaiŋ lomaloma hamô vauna ba hadum ek injik unim ôêvhaviŋ anêŋ anôŋ thô ek Yisu endelêŋ ma tem nêŋ môlô athêŋ bêŋ lôk deda lôkmaŋgiŋ ma nêŋ môlô liŋ.

8-9 * Môlô lemimhaviŋ Yisu ba ôêvhaviŋ yani ma doŋtom miŋ bôk ôyê yani ami. Ma lêk owa êvhaviŋ anêŋ anôŋ ma bulubiŋ atu ba Wapômbêŋ tem nêŋ êndêŋ môlô. Ba intu lêk môlô lemimmavi anôŋ ba ôbôam.

10 * Sêbôk ma plopet enaŋ abô hathak wapôm atu ba tem êlêŋ êndêŋ môlô. Ma bulubiŋ êŋ, ma thêlô leŋiŋhabi lôklokwaŋ lôk êbôlêŋ auk hathak.

11 * Ma Kilisi anêŋ Lovak Mathaŋ atu ba hamô thêlôniŋ kapôlôniŋ hik auk thô hadêŋ i ba hanaŋ hathak vovaŋ takatu ba tem Kilisi enja vêŋ ka enja athêŋ lôkmaŋgiŋ embeŋ yam. Ma plopet êbôlêŋ auk hathak wak alête intu nôŋ êŋ tem imbitak ba imbitak aisê?

12 Ma hik abô takêŋ thô hadêŋ plopet nena ku taksêbôk bôlada idum ma miŋ idum ek nêŋ thêlôda

---

* **1:4:** Kol 1:12   * **1:5:** Jon 10:28; 17:11   * **1:6-7:** Snd 17:3; Sek 13:9; Mal 3:3; Jem 1:2-3; 1Pi 5:10   * **1:8-9:** Jon 20:29; 2Ko 5:7
 * **1:10:** Mat 13:16-17   * **1:11:** Sng 22; Ais 53; Luk 24:26-27

iyom sa ami. Mi. Nêm alalô lôkthô sa. Ma donjom lêk hêv Lovak Mathen anêᶇ leᶇ ba halêm ek enaᶇ Wapômbêᶇ anêᶇ Abô Mavi takêᶇ lôkthô bêᶇ êndêᶇ môlô. Ma aᶇela vovaᶇ ek neja auk takêntêk imbiᶇ.

Nômô mathen

¹³ Ba intu nôpôpêk am lôk nupuk am loᶇ ma malem endahaliᶇ Yisu Kilisi anêᶇ waklavôᶇ atu ba tem endelêm ek noja wapôm atu ba tem nêm êndêᶇ môlô.

¹⁴⁻¹⁶ *Môlô nômô êtôm avômena takatu ba ethak esopa abô hatôm bôk eto nena,

“Ya mathen. Ba intu nômô mathen.” *Wok Plis*
11:44-45

Yani ma mathen. Aêᶇ ba môlô nômô mathen êtôm yani atu ba halam môlô. Ma miᶇ nosopa thethaᶇak êtôm sêbôk atu ba môlô ᶇê auk mi ami.

¹⁷ *Pik êntêk ma hatôm unyak kudum iyom ba unim unyak anôᶇ ma hamô buyaᶇ. Aêᶇ ba ôpatu ba olam nena Wakamik intu nômô tiᶇiᶇ êmô yani vibiᶇ ek malê nena yani hathak hatitiᶇ avômalô lôkthô iniᶇ ku ba miᶇ hathale ᶇê loᶇ buyaᶇ thô ma hêv anêᶇ avômalô liᶇ ami. Mi.

¹⁸⁻¹⁹ *Libumi iniᶇ bôk lo loᶇ sêbôk ba esopa ma miᶇ hik anôᶇ mavi ami. Ma donjom lêk oyala nena Wapômbêᶇ hapole môlô vê hathak Kilisi anêᶇ thalaleᶇ atu ba anêᶇ vuli bêᶇ ba hatôm boksipsip atu ba anêᶇ kambom lo palê mi lôk miᶇ hapole môlô hathak nôm pulusikna hatôm seleva lo gol ami.

* **1:14-16:** Wkp 19:2; 20:7; Mat 5:48; Lom 12:2; Ep 2:3; 4:17-18

* **1:17:** Lom 2:11; ALK 2:23   * **1:18-19:** Ap 20:28; Hib 9:12-14

20 *Sêbôk atu ba epesaŋ pik ma Wapômbêŋ halam Kilisi. Ma doŋtom lêk pik lo leŋ anêŋ daŋ ba Wapômbêŋ bôk hik yani thô yôv ek nêŋ mômô sa.

21 *Yani iyom intu hik Kilisi liŋ hêk ŋama ba hêv athêŋ lôkmaŋgiŋ hadêŋ yani ek mômô nônêŋmimbiŋ lôk nônêŋ malemim êndêŋ Wapômbêŋ. Aêŋ ba Kilisi intu hadum ba mômô ôêvhaŋiŋ Wapômbêŋ.

22-25 *Mômô bôk osopa Wapômbêŋ anêŋ abô avanôŋ lôk ôvôkwiŋ am yôv. Ma lêk mômô lemimhaŋiŋ mômôviyaŋ katô anôŋ. Ma Wapômbêŋ anêŋ abô anêŋ lôkmala hamô ba tem êmô wak nômbêŋ intu sapêŋ. Ma hadum ku ba havathu mômô hathak loŋbô. Ma anêŋ vêk atu ba mômô upup habitak miŋ vêk ŋama ami ma mi anôŋ. Yaŋ vêk êŋ intu ida hamô lôkmala wak nômbêŋ intu sapêŋ hatôm bôk eto nena,

“Anyô lôkthô ma hatôm kavik dahô,

ma iniŋ lôkmaŋgiŋ ma hatôm thiliŋ vuak;
kavik dahô hakapok

ma thiliŋ vuak êv yak
ma doŋtom Anyô Bêŋ anêŋ abô tem ida êmô aêŋ
wak nômbêŋ intu sapêŋ.” *Aisaia 40:6-8*

Aêŋ ba lemimimbiŋ am lôk nônêŋ kapôlômim êndêŋ am. Ma abô êŋ iyom intu bôk anaŋ hadêŋ mômô yôv.

2

1 *Ba intu nônêŋ nôm lomalama takêntêk vê. Siniŋ, abôyaŋ, iluviŋ auk kambom hathak auk thêthôŋ, leŋdaŋ, lôk etatale anyô yaŋ.

---

* **1:20:** Ep 1:4; 2Ti 1:9-10   * **1:21:** Jon 14:6; Lom 5:1-2   * **1:22-25:**
Ais 40:6-8; Jon 13:34; Lom 12:10   * **2:1:** Ep 4:22; Jem 1:21

2-3 *Môlô bôk osaê Anyô Bêḡ anêḡ va nena vasiḡ. Aêḡ ba nupipiyap ek nunum sum atu ba mabuḡ anôḡ halêm anêḡ Wapômbêḡ hatôm amena lukmuk atu ba evathu ek môlô nundumbak esak bulubiḡ.

Alalô ma hatôm valu lôkmala ek nedav unyak matheḡ

4-5 *Yani ma valu lôkmala atu ba avômalô êpôlik hathak. Ma doḡtom yani ma Wapômbêḡ anêḡ payeḡ anôḡ atu ba halam. Ma môlô hatôm valu lôkmala êḡ haviḡ ba nôlêm êndêḡ yani ek endav anêḡ unyak matheḡ êḡ esak môlô. Ba lêk ubitak anêḡ ḡê êbôk da matheḡ ek nôbôk anêḡ da. Da takêḡ ma Yisu Kilisi anêḡ ku ba Wapômbêḡ hawa lôk lamavi.

6 *Hatôm bôk eto halôk Wapômbêḡ anêḡ kapya aêntêk,

“Ôḡḡô. Bôk yahadô valu lôklokwaḡ te hamô Saion
ba tem embaloḡ unyak loḡ.

Yada yahatak hatôm payeḡ anôḡ.

Ma ôpatu ba hêvhaviḡ yani

ma tem miḡ nêḡnêm mama êndêḡ yani ami. Mi
anôḡ.” *Aisaia 28:16*

7 *Aêḡ ba môlô vi lêk ôêvhaviḡ ba ôyê valu êḡ hatôm payeḡ anôḡ. Ma vi miḡ êvhaviḡ ami ba intu Wapômbêḡ anêḡ abô hanaḡ nena,

“Valu atu ba ḡê elav unyak êpôlik hathak,
ma lêk habitak landiḡ anôḡ.” *Kapya Yeḡ 118:22*

8 *Ma abô yaḡ hanaḡ nena,

---

* 2:2-3: Sḡ 34:8   * 2:4-5: Ep 2:21-22; ALK 1:6   * 2:6: Ais 28:16;
Ep 2:20   * 2:7: Sḡ 118:22   * 2:8: Ais 8:14

“Valu yaôna te ek ende anyô liliŋ ba imbi i pôŋêŋ lôk valu bêŋ te ek nembak sisilimbiŋ ba nênem yak.” *Aisaia 8:14*

Nê takatu ba êdô Wapômbêŋ anêŋ abô ma tem indum ba thêlô nênem yak.

⁹ *Ma donjom môlô ma avômalô takatu ba bôk Wapômbêŋ halam yôv. Môlô ma kiŋ anêŋ nê êbôk da lôk avômalô ôdôŋ mathen. Yani bôk halam môlô ba otak momaŋiniŋ ba ôlêm umiŋ anêŋ deda lôkmaŋgiŋ anôŋ kapô. Aêŋ ba môlô ma Wapômbêŋ anêŋ avômalô takatu ek nonaŋ anêŋ nômkama mavi takatu ba hadum lôkthô bêŋ.

¹⁰ *Sêbôk ma môlô avômalô paliŋ. Ma donjom lêk ma môlô ma Wapômbêŋ anêŋ avômalô. Sêbôk ma miŋ hêv kapô hadêŋ môlô ami. Ma donjom lêk hêv kapô.

Alalô namô thêthôŋ

¹¹ *Aiyaŋ thêlô, môlô ma hatôm nê loŋ buyaŋ lôk nê takatu ba etak iniŋ loŋ. Ba intu yahalaŋ ek notak thethaŋak takatu ba hik vovak hadêŋ dahôlômim.

¹² *Nômô batôŋ oyaŋ ek nê daluk eson nena môlô nê lemimmaniŋ ba ethaŋ môlô, êŋ ma tem nêgê môlônim ku mavi atu ba udum ma nebam Wapômbêŋ anêŋ athêŋ êndêŋ anêŋ waklavôŋ en-delêm.

Nômô nê bêŋbêŋ vibin

¹³⁻¹⁵ *Wapômbêŋ lahaviŋ môlô nundum mavi êndêŋ avômalô takatu ba miŋ ewa auk mavi ami

* **2:9:** Lo 7:6; 14:2; Ais 9:2; Ap 26:18; Ep 5:8 * **2:10:** Hos 2:23

* **2:11:** Gal 5:17,24 * **2:12:** Mat 5:16 * **2:13-15:** Tit 3:1; 1Pi

ek thêlô nesaŋ veŋiŋbôlêk siŋ. Aêŋ ba nômô gavman iniŋ ñê bêŋbêŋ sapêŋ vibinŋ êtôm atu ba Anyô Bêŋ anêŋ lahaŋiŋ. Nômô kiŋ vibinŋ. Yani hamôŋ ek eyabiŋ avômalô lôkthô. Ma nômô kiŋ anêŋ ñê ku takatu ba hêv ek nênem malaiŋ êndêŋ avômalô takatu ba idum kambom ma nêmbô avômalô takatu ba idum mavi.

16 Môlô ma hatôm avômalô takatu ba bôk epole yôv. Ma donŋtom môlô ma Wapômbêŋ anêŋ ñê ku. Ba intu miŋ nunduiŋ am esak auk nundum kambom ami.

17 *Nômô tiŋiŋ imbiŋ avômalô sapêŋ. Lemimbiŋ Wapômbêŋ anêŋ avômalô. Thêlô ma môlôviyaŋ. Ma nôkô ek Wapômbêŋ ba nônem athêŋ bêŋ êndêŋ kiŋ.

18 *Ma môlô ñê takatu ba udum ku hamô anyô yaŋ vibinŋ nosopa unim ñê bêŋbêŋ iniŋ abô. Vi ma yôhok ma vi ma leniŋŋaŋa ma donŋtom nômô thêlô vibinŋ.

19 Ba intu ôyê nena êv vovaŋ oyaŋ hadêŋ môlô takatu ba osopa Wapômbêŋ, êŋ ma numiŋ lôklokwaŋ ma tem Wapômbêŋ lamavi esak môlô.

20 *Ma môlô udum kambom ba ik môlô ba umiŋ lôklokwaŋ ma tem nebam môlô e? Mi. Udum mavi ba owa vovaŋ oyaŋ, êŋ ma tem Wapômbêŋ lamavi êndêŋ môlô.

21 *Kilisi hawa vovaŋ ek nêem môlô sa. Ma aêŋ iyom ma Wapômbêŋ halam môlô ba hapesaŋ loŋôndê ek nosopa Kilisi vaŋgwam.

22 *“Yani miŋ hadum kambom lôk miŋ hanan abôyaŋ te ami.” *Aisaia 53:9*

* 2:17: Lom 12:10 * 2:18: Ep 6:5 * 2:20: 1Pi 3:14,17 * 2:21:

Mat 16:24; Jon 13:15 * 2:22: Ais 53:9

23 *Ma thêlô enaᅇ abôma hathak yani ma donᅇtom yani miᅇ hanaᅇ viyaᅇ ami. Êv vovaᅇ hadêᅇ yani ma donᅇtom miᅇ hadum nômla ek hawê kambom êᅇ viyaᅇ ami. Mi. Yani hêv ida hi hadêᅇ ôpatu ba hadum abô thêthôᅇ anôᅇ iyom ek indum anêᅇ abô.

24 *Yanida liᅇkupik hawa alalôaniᅇ kambom hathak alovalaᅇaᅇsiᅇ ek alalô nambôliᅇ dômiᅇ esak kambom ma namô thêthôᅇ iyom. Ma anêᅇ bêlêma hadum o mavi.

25 *Sêbôk ma môlô hatôm boksipsip mathaᅇô ma lêk ôvô ôlêm unim alaᅇ lôk ôpatu ba hayabiᅇ môlô.

3

Nê ewa i iniᅇ abô

1-2 *Ma môlô avi nômô mayaô ba nômô unim anyô vibiᅇ ek yani êᅇjê nena hosopa Wapômbêᅇ ba hômô mathêᅇ. Ku êᅇ tem êmbôv yamalô atu ba hapôlik hathak Wapômbêᅇ endelêm esopa yani.

3 *Miᅇ nubutiᅇ lemkaðôk ᅇauᅇ lôk notak mote gol lomaloma lôk noba sôp kêkêlô lomaloma ek numbitak êtôm vuliᅇ biᅇ ami.

4 Mi. Môlô kapôlômim indum môlô êtôm vuliᅇ biᅇ. Avi yôhôm labalinena iniᅇ sôp takêᅇ tem miᅇ nema ami ma Wapômbêᅇ hayê hatôm nômlate anêᅇ vuli bêᅇ.

5 Sêbôk ma avi mathêᅇ takêᅇ êv maleᅇniᅇ hadêᅇ Wapômbêᅇ ba êmô iniᅇ anyô vibiᅇ. Êᅇ ma loᅇôndê êᅇ hadum thêlô ibitak vuliᅇ biᅇ

6 *hatôm Sala. Yani halaᅇô yamalô ba halam

* 2:23: Ais 53:7; 1Pi 3:9 * 2:24: Ais 53:5-6; Lom 6:11 * 2:25:

Ese 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:14; Hib 13:20-21 * 3:1-2: Ep 5:22

* 3:3: 1Ti 2:9 * 3:6: Stt 18:12

yani nena anyô bêñ. Aêñ ba nôômô batôñ oyañ lôk miñ nôkô ek malaiñ ami, êñ ma tem numbitak Sala nali.

⁷*Ma anyô aêñ iyom. Avi iniñ lôklokwañ ma vauna ek anêm ba intu onja auk mavi ba ômô mavi imbiñ vônim ek Wapômbêñ endañô anêm mek. Mamu luvi tem noja Wapômbêñ anêñ wapôm doñtom atu ba nôômô lôkmala. Ba intu undum mavi êndêñ vônim.

Nômô yôhok imbiñ am

⁸Yôv. Môlô lôkthô nôômô esak auk doñtom imbiñ am. Ma môlô te hawa malaiñ ma nônem yani thêvô. Ma lemimimbiñ am êtôm môlôviyañ. Lôk lemim injik am esak nê takatu ba ewa malaiñ ma nôômô maliñyaô.

⁹Wapômbêñ bôk halam o. Ba intu anyôla habuliñ o mena hanañ abôma hathak o ma miñ nuñgwik kambom êñ liliñ ami ek onja nôm mavi embenñ yam.

¹⁰⁻¹²*Wapômbêñ hanañ,
 “Anyô Bêñ ma hayê nê thêthôñ
 ma lêndôñ hakyav ek endañô thêlôniñ mek.
 Ma doñtom mathêlêv hathak ôpatu ba hadum kambom.
 Aêñ ba opalê atu ba lahaviñ anêñ lôkmala êmô mavi,
 ma eyabiñ dahalañ esak abô kambom
 ma abôlêk kupik esak abôyañ.
 Ma nêm i liliñ esak kambom ma indum mavi.
 Ma endañviñ esak êmbôlêm auk êmô yôhok.” *Kapya*
Yen 34:12-16

* **3:7:** Ep 5:25   * **3:10-12:** Sng 34:12-16

Avômalô mavi atu ba ewa vovan

13 Nôpôviņ am ek nundum mavi, êņ ma opalê hatôm imbuliņ môlô? Mi.

14*Ma doņtom howa malaiņ hathak mavi takatu ba hudum ma Wapômbêņ tem lamavi esak o. Ba intu
“miņ ôkô lôk lemmalaiņ esak ñê kambom takêņ
ami.” *Aisaia 8:12*

15 Ma undum ek kapôlôm êmô Anyô Bêņ Kilisi vibiņ. Ma ôpôpêk oda wak nômbêņ intu ek anyôla hanaņ hik o liņ ma onaņ bêņ esak nôm takatu ba hôêv malem hathak.

16*Ma ômô maliņyaô ba onaņ abô êņ ma miņ otatale avômalô vi ami. Ma ôsô o ba oya ek anyôla hanaņ abôma hathak o mena hathaņ o hathak hosopa Kilisi, êņ ma tem yanida mama.

17 Wapômbêņ lahaviņ onja vovan ba intu hudum mavi ba howa vovan, êņ ma mavi anôņ. Ma doņtom hudum kambom ba howa vovan, êņ ma miņ mavi ami.

18 Kilisi hawa vovan bôlôņ te iyom ek injik kambom anêņ ku vônô. Anyô thêthôņ hêv avômalô kambom sa ek endom i ba ini êndêņ Wapômbêņ. Ik yani vônô hamô pik ma Lovak Mathen hêv lôkmala hadêņ yani.

19 Vêm ma hi hanaņ Wapômbêņ anêņ abô hadêņ ñgôk takatu ba êmô koladôņ.

20*Sêbôk ma miņ thêlô elañô Wapômbêņ anêņ abô ami. Yani hanaņ hadêņ Noa ek epesaņ yeņ. Ma hamô maliņyaô ba hayabiņ ek thêlô nedaņô anêņ

* **3:14:** Ais 8:12-13; Mat 5:10; 1Pi 2:20; 4:14

* **3:16:** 1Pi 2:12

* **3:20:** Stt 6:1-7:24

abô. Ma donjom naju hatôm bahenji ba lahavulô iyom elanô ba intu njan hêv i bulubiņ.

²¹ Ma njan êņ ma hatôm lavôņiņ ek ôpatu hathik njan tem enja bulubiņ aêņ iyom. Ma njan êņ miņ hathik leņviņkupik anêņ lelaik vê ami. Mi. Ôpêņ hathô ida ba haya ek havak abô haviņ Wapômbêņ. Êņ ma hatôm Yisu anêņ haviyô hêv ôpêņ bulubiņ.

²² Yisu intu bôk hi malak leņ ba hamô Wapômbêņ ban vi anôņ. Ma anjela lôk nôm lôklokwan ma iniņ lôkliņyak sapêņ êmô yani vibiņ.

4

Ôpôpêk o ek osopa Wapômbêņ

¹ *Kilisi hawa vovan hamô pik. Ba intu ôpôpêk oda ma onja auk êņ iyom. Ôpatu ba hawa vovan bôk hatak kambom yôv ba

² hathak hasopa Wapômbêņ anêņ lahaviniņ iyom. Ma miņ hathak hasopa avômalô pik iniņ thethanjak lomalama aleba hama ami.

³ *Sêbôk ma osopa nê daluk iniņ auk takêntêk, thethanjak lomalama lôk inum waiņ ba molo ma sek waliliņ lôk ibi anyô leņiņ hathak auk mayaliv ma kobom mama takatu ba êv yeņ hadêņ ŋgôkba. Bôk udum lôbôlôņ ba hatôm.

⁴ Ma miņ hôpôviņ o ba hôsôv halôk lôv daim bomaņ atu haviņ thêlô ami ba intu thêlô eson kambom ba etatale o.

⁵ Ma donjom tem nindum abô esak yani atu ba lêk hapôpêk i yôv ek endanô nê lôkmala lôk nê ŋama iniņ abô.

---

* **4:1:** Lom 6:2,7   * **4:3:** Ep 2:2-3

6 Aên ba intu bôk enañ Wapômbên anên abô hadên nê takatu ba bôk ema yôv. Thêlô bôk ema hatôm avômalô pik lôkthô ma donptom Lovak Mathen hatôm nêm lôkmala êndên i ek thêlô nêmo lôkmala imbiñ Wapômbên.

7 *Nôm kama lôkthô anên dañ lêk habobo. Aên ba ôpôpêk o esak auk mavi lomaloma lôk upuk o lon ek oten mek.

8 *Lenjinhavin i hathak havuliv kambom bên anôn sin. Ba intu ôpôvin o esak kobom lenjavin i. Êñ ma nômbên.

9 *Ma noja avômalô êvhavin thô ma miñ nosa i ami.

10 *Wapômbên habi anên wapôm sam hadên avômalô tomtom. Ba noyabin wapôm takên ek nundum ku esak ek nêm avômalô vi sa.

11 Ma anyôla hanan Wapômbên anên abô ma enañ katô ma miñ endela ami. Ma anyôla hêv avômalô sa ma indum esak Wapômbên anên lôklokwan takatu ba hêv hadên yani ek nebam Wapômbên anên athên esak Yisu Kilisi anên ku. Athên bên lôk lôkmanjin ma yanida anên wak nômbên intu sapên. Avanôn.

Avômalô êvhavin takatu ba ewa vovan

12 Aiyan thêlô miñ noson kambom ba nonan nena, “Aisê ba malain hapôm ya?” Môlô owa vovan hatôm atum hathan môlô ek injik am thô.

---

* 4:7: Lom 13:11-12   * 4:8: 1Pi 1:22   * 4:9: Hib 13:2   * 4:10: Lom 12:6-8

13 *Howa vovaņ hatôm Kilisi ma ômbô o ek waklavôņ atu ba Wapômbêņ hik anêņ deda lôkmaņgiņ thô ma tem mômô nômbô am bêņ anôņ.

14 *Mômô ma Kilisi anêņ avômâlô ba Wapômbêņ anêņ Lovak Mathen lôkmaņgiņ lêk hayô hamô mômô. Ba intu anyôla hatatale am, ma Wapômbêņ lêk lamavi hathak mômô.

15 Ma huik anyô vônô mena howa vani mena hudum kambom lomaloma mena howa ku anêņ ôv oyaņ hathak o ba howa vovaņ bêņ, êņ ma miņ mavi ami.

16 Ma o anyô hôêvhaviņ Kilisi ba howa vovaņ miņ o mama ami. Ômbô Wapômbêņ esak athêņ mavi atu ba howa.

17 Ma lêk waklavôņ hayô ek Wapômbêņ anêņ avômâlô nindum abô. Alalô atu ba aêvhaviņ tem ana êmôņ ek nandum abô. Ma vi atu ba miņ esopa Wapômbêņ anêņ Abô Mavi ami, kikaknena. Vuli alê intu tem neja?

18 “Aêntu malaiņ ek nê thêthôņ neja bulubiņ, ma malê te tem êpôm nê daluk lôk nê idum kambom?”

Gutpela Sindaun

11:31

19 Ba intu Wapômbêņ hadum ek anyôla hawa malaiņ ma ôpêņ nê m ida êndêņ Wapômbêņ ba indum mavi iyom. Yani hapesaņ nômkama lôkthô ba intu tem eyabiņ alalô dedaņ mavi.

5

Abô ek avaka

---

* 4:13: Ap 5:41; Jem 1:2; 1Pi 1:6-7   * 4:14: 1Pi 2:20

1 Ya Pita avaka hatôm mólô vi atu ba alalô anan Kilisi anêḡ vovaḡ bêḡ. Kasana ma Wapômbêḡ tem injik anêḡ deda lôkmaḡḡḡ thô ma alalô lôkthô tem naja iniḡ sam wapôm tomtom. Ba intu yahanan hadêḡ avaka takatu ba êmô haviḡ mólô

2 *nena noyabiḡ Wapômbêḡ anêḡ avômalô takatu ba bôk êv hadêḡ mólô hatôm boksipsip anêḡ alaḡ hayabiḡ anêḡ bok. Wapômbêḡ lahaviḡ nena nônêm lêlê esak anêḡ ku takatu ba lahaviḡ nundum. Miḡ mólô popabuk ami. Ma nôpôviḡ am esak ku êḡ. Ma miḡ nôkôkam esak valuseleḡ ami. Mi.

3 *Ômô maliḡyaô ek avômalô nêḡê ba nesopa vemḡwam. Ma miḡ ombam o esak ḡê atu ba êmô o vibinḡ ami.

4 Ma Alaḡ Bêḡ hayô ma tem onja kulun lôkmaḡḡḡ atu ba tem miḡ imbitak yaôna ami.

Noba kwêv nômô maliḡyaô

5 *Ma anyô muk nômô ḡê bêḡbêḡ vibinḡ aêḡ iyom. Ma avômalô lôkthô neba kwêv nêḡmô maliḡyaô.

“Wapômbêḡ havôliḡ dôḡm ek ḡê ebam i, ma doḡtom hêv anêḡ wapôm hadêḡ ḡê êmô maliḡyaô.”

Gutpela Sindaun 3:34

6 *Aêḡ ba nômô maliḡyaô êmô yani baḡ lôklokwaḡ vibinḡ ek anêḡ waklavôḡ ma tem nêḡm mólô liḡ.

7 *Wapômbêḡ lahiki hathak mólô ba intu nônêm unim malaiḡ lôkthô ni êndêḡ yani.

Uḡḡwik vovak lôklokwaḡ

* 5:2: Jon 21:15-17; Ap 20:28 * 5:3: 2Ko 1:24; Plp 3:17; Tit 2:7

* 5:5: Snd 3:34; Ep 5:21; Jem 4:6 * 5:6: Mat 23:12; Luk 14:11;

Jem 4:10 * 5:7: Mat 6:25-30

8 *Nupuk am loṅ ba nōṅgwêk lêlê. Ôpatu ba lamanij ek môlô ma Sadaṅ atu ba kapôṅôṅô inañ avuṅ laion ba habôlêm môlô havenj ek esaṅ ba enjaṅ lêvôkê.

9 *Hoyala nena vovaṅ êṅ intu lêk hapôm môlôviyaṅ anêṅ pik êntêk ba intu nobaloṅ unim ôêvhaviṅ loṅ ma uṅgwik vovak lôklokwaṅ esaṅ yani.

10 Ma tem noja vovaṅ bidonj oyaṅ. Ma Wapômbêṅ ôpatu ba hêv môlô wapôm ba halam môlô hathak Kilisi ek nômô anêṅ lôkmaṅgiṅ atu ba tem êmô wak nômbêṅ intu sapêṅ, yani tem epesaṅ môlô esaṅ loṅbô ba nêṅ lôklokwaṅ ma embatho môlô loṅ lôk indum môlô numiṅ majaṅ êtôm landiṅ havalonj unyak loṅ.

11 Wapômbêṅ ma lôkmaṅgiṅ hatôm wak nômbêṅ intu êṅ sapêṅ. Avanôṅ.

Abô anêṅ daṅ

12 *Silas, ôpatu ba hêv ya sa bêṅ anôṅ ba yahayê hatôm yenaṅ aiyaṅ hato yenaṅ auk lôkthô halôk kapyra bidonj êntêk. Yahanajaṅ lôklokwaṅ hadêṅ môlô nena auk nômbêṅ êntêk ma Wapômbêṅ anêṅ wapôm avanôṅ ek yambatho môlô loṅ. Ba intu numiṅ lôklokwaṅ.

13 *Avi atu ba hamô Babilon ma bôk elam yani yôv haviṅ môlô, yani lôk yenaṅ okna Mak êv iniṅ leṅiṅmavi hadêṅ môlô.

14 Nokam am tomtom esaṅ kobom leṅhaviṅ i. Yôhok êmô imbiṅ môlô atu ba ômô haviṅ Kilisi.

---

* 5:8: 1Te 5:6   * 5:9: Ep 6:11-13; Jem 4:7   * 5:12: Ap 12:2,25;
13:13; 15:22,37-40   * 5:13: Ap 12:2; 2Ti 4:11

Wapômbêŋ Anêŋ Abô Mathen
The New Testament in the Malei-Hote Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people

Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a